

Спеціалізованій вченій раді Д 26.870.01
Національної академії статистики, обліку та аудиту Держстату України

ВІДГУК

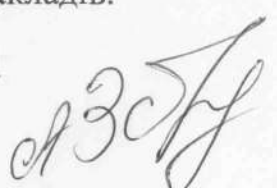
офіційного опонента

на дисертаційну роботу Хезана Павла Вікторовича
на тему: "Статистичне оцінювання розвитку відновлюваних джерел
енергії в Україні", поданої на здобуття наукового ступеня кандидата
економічних наук
за спеціальністю 08.00.10 – статистика

Актуальність теми дослідження

На нинішньому етапі розвитку нашої держави одним з пріоритетних напрямів економічної політики в Україні має стати розроблення та реалізація дієвої політики для сталого розвитку на основі удосконалення механізму комплексного оцінювання розвитку відновлюваних джерел енергії на всіх рівнях. Це в свою чергу передбачає зростання ролі статистичного оцінювання обсягів виробництва альтернативних джерел енергії, структури, інтенсивності прояву цього складного явища, вивчення причин та закономірностей його розвитку, механізмів регулювання.

У зв'язку з наведеним перед статистичною наукою постає важливе завдання – сформуванню та послідовно вдосконалювати інформаційну й аналітичну систему обґрунтування управлінських рішень на основі статистичного аналізу розвитку відновлюваних джерел енергії в Україні. Дисертант логічно обґрунтовує актуальність обраної теми дисертації, яка зумовлена необхідністю розробки належної статистичної методології, основним завданням якої є формування статистичного забезпечення аналізу розвитку відновлюваних джерел енергії на загальнодержавному та регіональному рівнях і впровадження її в практику органів виконавчої влади та в навчальний процес економічних вищих навчальних закладів.

Вх. № 118 від 15.11.2019р.
Великий секретар Зоріна О.А.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій

Наукові положення дисертації пов'язані з метою роботи, яка полягає в теоретичному узагальненні та обґрунтуванні методологічних, організаційних і методичних засад статистичного аналізу розвитку відновлюваних джерел енергії, оцінювання його обсягів, інтенсивності, визначення особливостей диференціації на національному та регіональних рівнях для створення інформаційної бази розроблення управлінських рішень.

Запропоновані в дисертації наукові положення, висновки й рекомендації є обґрунтованими та достовірними. Вони базуються на застосуванні загальних наукових методів, урахуванні світового теоретичного і практичного досвіду та використанні системного підходу, а також існуючої статистичної інформації, яка необхідна для об'єктивного кількісного оцінювання показників, що формують результати соціально-економічного розвитку країни та враховує принципи періодичності у відповідності з потребами аналізу, своєчасності, якості й вірогідності.

Обґрунтовані предмет та об'єкт дослідження. Статистичні методи аналізу адекватні меті дослідження та коректні за методологією використання. Наукові результати дослідження підкріплені аналізом точок зору провідних вчених-фахівців, роботи яких присвячені проблемам статистичного аналізу розвитку відновлюваних джерел енергії на загальнодержавному та регіональному рівнях, що свідчить про їх глибоке і всебічне дослідження в роботі. Дисертація виконана з використанням сучасного програмного забезпечення на базі офіційних даних Державної служби статистики України.

Текстовий матеріал дисертації доповнений таблицями і графіками, що свідчить про вміння автора опрацювати й узагальнювати матеріал, а

композиція самої роботи вказує на оволодіння автором прийомами наукового дослідження. Таким чином, є всі підстави говорити про високий рівень обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, наведених в дисертаційній роботі П. В. Хазана.

Наукова новизна положень, викладених у дисертації

Дисертаційна робота присвячена вивченню актуальних теоретичних та прикладних аспектів статистичного комплексного оцінювання явищ та процесів, що формують рівень розвитку відновлюваних джерел енергії в Україні.

Автором глибоко досліджуються методичні підходи комплексного статистичного дослідження виробництва альтернативних джерел енергії, яке забезпечує проведення науково обґрунтованого статистичного аналізу на загальнодержавному та регіональному рівнях на основі статистичних та адміністративних даних. Результати статистичного аналізу розвитку відновлюваних джерел енергії слугують інформаційною базою для прийняття управлінських рішень на різних рівнях регулювання економіки України (С. 5-6 автореферату, С. 32-43 дисертації). Значна увага приділена класифікації системи статистичних показників оцінювання розвитку ВДЕ шляхом їх адаптації до наявного інформаційно-статистичного забезпечення, що уможлиблює порівняння України з країнами Європи у досліджуваній сфері (С. 6-7 автореферату, С. 126-149 дисертації).

Заслугує на увагу удосконалене автором інформаційно-статистичне забезпечення оцінювання розвитку ВДЕ на основі формування та поглиблення наявної інформаційної бази, що забезпечило розроблення пропозицій щодо централізованого збирання даних та стратегій розвитку ВДЕ на регіональному рівні (С. 7-8 автореферату, С. 109-122 дисертації).

В дослідженні одержали подальший розвиток понятійно-

категоріальний апарат розвитку ВДЕ України завдяки визначенню його місця і ролі в системі енергетики України, що дозволило формулювати відповідні основні поняття з урахуванням статистичної теорії (С. 5-6 автореферату, С. . 26-30 дисертації).

Теоретичний та практичний інтерес мають науково-методичні підходи оцінювання стану та розвитку ВДЕ на основі кластерного, факторного та кореляційно-регресійного аналізу, що уможливило отримання прогностичної оцінки (С. 8-12 автореферату, С. 150- 195 дисертації). Елементом новизни виступають науково-практичні та методичні підходи щодо статистичного оцінювання розвитку ВДЕ відповідно до міжнародної практики, що дозволило гармонізувати енергетичний сегмент системи державної статистики України з європейською системою оцінювання розвитку ВДЕ (С. 7-9 автореферату, С. 69-109 дисертації).

Достовірність висновків, сформульованих в дисертації

Достовірність сформульованих у дисертаційній роботі наукових положень, висновків і рекомендацій полягає в тому, що вони обґрунтовані на достатньо високому теоретичному рівні на основі вивчення спеціальної економічної літератури, державних правових актів, офіційних публікацій Державної служби статистики України. Достовірність висновків підтверджується їх апробацією і обговоренням на: Міжнародній науково-практичній конференції “Стратегія розвитку України: економічний та гуманітарний виміри” (Київ, 2016), XIV міжнародній науково-практичній конференції “Система державної статистики в Україні: сучасний стан, проблеми, перспективи” (Київ, 2016), міжнародній науково-практичній конференції “Маркетингові комунікації та логістика у сфері технологій енергозбереження в Україні та світі” (Дніпро, 2016), міжнародній науково-практичній конференції “Майбутнє – аудит” (Кривий Ріг, 2016), V

міжнародній науково-практичній конференції “Сучасний стан та проблеми розвитку статистики, обліку та аудиту в умовах глобалізації та енергозбереження” (Дніпро, 2017), міжнародній науково-практичній конференції “Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця” (Харків, 2017), міжнародній науково-практичній конференції “Роль статистики в подоланні світової економічної кризи: виклики та перспективи для України” (Київ, 2017), XV міжнародній науково-практичній конференції “Порівняльні статистичні дослідження розвитку соціально-економічних систем” (Київ, 2017), міжнародній науково-практичній конференції “Актуальні проблеми моделювання та управління соціально-економічними системами в умовах глобалізації” (Дрогобич, 2018).

Основні теоретичні положення дисертації логічно витікають із поставленої мети та задач дослідження, гармонійно співвідносяться з практичними розробками автора.

Про достовірність одержаних в роботі висновків свідчать акти впровадження основних положень дослідження.

Розроблені пропозиції щодо вдосконалення статистичного аналізу розвитку відновлюваних джерел енергії застосовані Головним управлінням статистики в Дніпропетровській області (довідка № 02-25/918 від 16.07.2018 р.) для проведення аналітичних розробок; Центром екологічного моніторингу Дніпропетровської обласної ради (довідка № 432/21-5 від 25.05.2018 р.); при розробленні аналітичних даних до програм розвитку на перспективу Дніпропетровської області сумісно Дніпропетровською обласною радою, Дніпропетровською обласною державною адміністрацією та ГО «Зелений світ – Друзі Землі» (довідка № 8343-1 від 18.03.2018 р.).

Основні методологічні положення і результати наукового дослідження впроваджено в навчальний процес Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара при викладанні таких

курсів, як “Екоаудит” та “Статистичні методи економічної діагностики” (акт б/н від 21.09.2018 р.).

Повнота викладу положень дисертації в опублікованих працях

Основні результати дослідження опубліковані в 22 наукові праці загальним обсягом 10,42 друк. арк., з яких автору особисто належить 9,71 друк. арк., з них 2 колективні монографії – 2,60 друк. арк., 10 статей у наукових фахових виданнях – 5,00 друк. арк., 1 публікація в іноземному науковому виданні – 0,32 друк. арк., 9 – у матеріалах і тезах конференцій обсягом 1,79 друк. арк. Сформульовані дисертантом у роботі наукові положення, висновки та пропозиції в достатній мірі висвітлені в авторефераті.

Важливість для науки й народного господарства одержаних автором дисертації результатів

Дослідження спрямоване на вирішення важливої для науки і практики проблеми періоду ринкової трансформації економіки України, а саме – теоретичному обґрунтуванню методичних засад статистичного аналізу виробництва альтернативних джерел енергії.

Основні положення, викладені в дисертації, доведені до рівня методичних положень і практичних рекомендацій. Вони знайшли й можуть знайти подальше застосування при вирішенні актуальних задач підвищення ефективності стану опрацювання та аналізу вихідних даних, що формують результати суспільного поступу з метою статистичного забезпечення управління національною економікою. Запроваджені методичні положення можуть бути рекомендовані до використання органами Державної служби статистики України, Міністерством розвитку

економіки, торгівлі та сільського господарства, Міністерством енергетики та захисту довкілля України щодо підвищення ефективності оцінювання досягнутих результатів розвитку та врахування наявних закономірностей його формування при прийнятті відповідних управлінських рішень.

Виділені автором сучасні завдання статистики у сфері статистичного оцінювання впливу енергетичних факторів на соціально-економічне становище дозволяють науковцям продовжувати дослідження у цьому напрямку. Результати дослідження, висвітлені в дисертації використовуються у навчальному закладі при вивченні навчальних дисциплін в темах, пов'язаних з розкриттям теоретичних і методологічних питань комплексного статистичного аналізу виробництва альтернативних джерел енергії.

Рекомендації щодо використання результатів дисертації

Наукові результати дисертації та практичні рекомендації, викладені в ній, можуть бути ефективно використані в роботі управлінь Державної служби статистики України, Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства, Міністерства енергетики та захисту довкілля України, науково-дослідних установ при обґрунтуванні державної й регіональних програм економічного розвитку і статистичного аналізу виробництва альтернативних джерел енергії.

Теоретичні положення дисертації можна рекомендувати для включення їх до спеціальних дисциплін в економічних навчальних закладах, зокрема, “Статистика”, “Екоаудит” та “Статистичні методи економічної діагностики” та інших предметів з економіки, статистики й менеджменту.

Зауваження по дисертації

Поруч з позитивними сторонами дисертація має недоліки, а саме:

1. У розділі 1 дисертації автор приділяє значну увагу теоретичним та методичним засадам статистичного оцінювання відновлюваних джерел енергії та їх нормативно-правовому забезпеченню. Автор розглядає різні класифікації відновлюваних джерел енергії відповідно до українських, міжнародних та європейських нормативних документів. Потребує більшої конкретизації яка саме із класифікацій на думку автора є найбільш прийнятною саме для статистичного оцінювання їх розвитку (С. 5, 6 автореферату, С. 26-30 дисертації).
2. Розділ 2 дисертації присвячений проблематиці статистичного забезпечення оцінювання розвитку відновлюваних джерел енергії. У підрозділі 2.2. автор досконально досліджує наявні методики, європейські та міжнародні системи аналізу розвитку відновлюваної енергетики. На нашу думку, слід було б обґрунтувати вибір саме тих методик, які були вивчені більш детально з точки зору статистичного оцінювання і їх можливе застосування в українській статистичній системі (С. 6, 7 автореферату, С. 88-94; табл. 2.3, С. 100; табл. 2.4, С. 104; рис. 2.9, С. 107, дисертації).
3. Потребує більшого обґрунтування відбір областей для розрахунків, результати яких вміщено на рис 3.7, С. 143, рис 3.8, С. 145 та рис. 3.9, С 147 дисертації.
4. На наш погляд потребує також обґрунтування вибору показників для статистичного оцінювання розвитку відновленої енергетики областей України залежно від їх природно-кліматичних умов та розвитку інфраструктури (С. 7-12 автореферату, С. 126-150 дисертації).

5. У підрозділі 3.2.1 розглядається методологія оцінювання відновлюваних джерел енергії для областей України на прикладі сонячної енергетики. Тут, на наш погляд, потребує пояснення можливість застосування розроблених автором науково-методичних положень стосовно інших відновлюваних джерел енергії, наприклад вітрової, а також стосовно енергозбереження (С. 7-9 автореферату, С. 126-196 дисертації).

6. Вміщені на рис. 2 автореферату назви міністерств і відомств потребують оновлення до сучасних їх назв (С. 7 автореферату, С. 111 дисертації).

Зміст зауважень не стосується принципових положень, які складають наукову новизну і виносяться на захист.

Загальні висновки про відповідність дисертації вимогам щодо присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника та інших нормативних актів департаменту атестації кадрів вищої кваліфікації та ліцензування Міністерства освіти і науки України

Наведене вище дозволяє зробити висновок, що дисертаційна робота Хазана Павла Вікторовича на тему: “Статистичне оцінювання розвитку відновлюваних джерел енергії в Україні” є завершеним, самостійно виконаним дослідженням. Автором отримано науково обґрунтовані результати, що є важливим внеском у вирішенні методологічних та організаційних проблем методології статистичного забезпечення аналізу виробництва альтернативних джерел енергії. Проведення здобувачем апробації одержаних результатів дослідження характеризує як їх наукову новизну, так і практичну значимість для розвитку методології статистичного аналізу розвитку відновлюваних джерел енергії.

Поставлена мета і задачі дослідження виконані. Основні положення дисертації ідентично розкриті в авторефераті та опублікованих роботах здобувача. Дисертаційна робота Хазана Павла Вікторовича на тему: "Статистичне оцінювання розвитку відновлюваних джерел енергії в Україні" відповідає вимогам пп. 9, 11, 12 "Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника", обраній спеціальності, а дисертант заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.10 статистика.

Офіційний опонент

Доктор економічних наук, професор

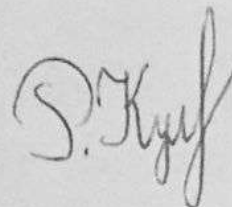
завідувач кафедри математики,

статистики та інформаційних технологій

Хмельницького університету

управління та права

імені Леоніда Юзькова

Р. О. Кулинич

“ ” 2019 року.

